

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 25 lipca 2024 r.

PS.I.431.43.2024.MP

**Pan
Waldemar Chmiel
Kierownik Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Komprachcicach
ul. Ks. B. Bilińskiego 2
46-070 Komprachcice**

Wystąpienie pokontrolne

I. Podstawowe informacje formalno-prawne dotyczące kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komprachcicach
ul. Ks. B. Bilińskiego 2, 46-070 Komprachcice.

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

- art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz.190),
- art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993)¹,
- art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224).

3. Zakres kontroli:

- a) **przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- b) **okres objęty kontrolą:** 01.08.2023 r. do dnia kontroli, tj. 24.04.2024 r.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: 24-25.04 oraz 14.05.2024 r.

¹ Nazywanej dalej „ustawą”.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Mariola Puda** – Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu - kierownik zespołu kontrolnego;
- **Jakub Krajewski** – Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

II. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach w kontrolowanym zakresie.

Ustalenia kontroli.

Według informacji przekazanych przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach (zwany dalej Ośrodkiem), w okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1.08.2023 r. do 24.04.2024 r. w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydano **14** decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie wydał ani jednej decyzji odmawiającej prawa do świadczenia, ani też decyzji o nienależnie pobranym świadczeniu z funduszu alimentacyjnego. Ośrodek nie wydał również decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;

- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- zasadności przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposobu i trybu postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- sposobu i trybu postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowości ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.

Ustalenia kontroli

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1.08.2023 r. do 24.04.2024 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Komprachcicach wydano **14** decyzji administracyjnych przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego

20 osobom, w tym 5 po 18 roku życia, lecz kontynuujących naukę, 14 osobom zostało przyznane świadczenie w wysokości 500,00 zł, 6 osobom przyznano kwotę niższą niż 500 zł,

w tym w 5 przypadkach kwota była niższa z uwagi na wysokość orzeczonych przez sąd alimentów, zaś w 1 przypadku kwota była niższa niż 500,00 zł, gdyż zastosowanie znalazła zasada „złotówka za złotówkę” zgodnie z 9 ust. 2a ustawy.

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie odnotował przypadku pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzoru zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz.U. 2023 poz. 1341).

Na dzień kontroli w Ośrodku nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację wszystkich postępowań zakończonych wydaniem decyzji w przedmiocie świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 2) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 3) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy;

4) umorzenia przez organ właściwy wierzyciela należności, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy.

1. Prawdliwość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych.

Wójt Gminy Komprachcice zarządzeniem nr 152/2008 z dnia 25.09.2008 r., na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy upoważnił Kierownika Ośrodka do prowadzenia postępowania wobec dłużników alimentacyjnych oraz przyznawania i wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach. Należy wskazać, iż art. 12 ust. 2 nie stanowi dla organu właściwego podstawy do upoważniania w tak szerokim zakresie, ww. przepis może stanowić podstawę upoważnienia jedynie do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Powyższe należy traktować jako uchybienie, które jednak nie ma wpływu na ważność prowadzonych postępowań ani na ważność wydanych w tych sprawach decyzji. Niemniej, w trakcie prowadzenia czynności kontrolnych Kierownik przedłożył również zarządzenie Wójta Gminy Komprachcice nr 309/10 z dnia 1.09.2010 r., w sprawie upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach, w którym na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) w związku z art. 8a i 8b ustawy upoważnia Kierownika Ośrodka do podejmowania całości działań wobec dłużników alimentacyjnych, w tym wydawania decyzji oraz do przekazywania informacji gospodarczej do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

W trakcie kontroli przedłożono dwa zarządzenia Wójta Gminy Komprachcice upoważniające Zastępcę Kierownika Ośrodka do podejmowania działań wynikających ustawy, jedno nr 27.2015 z dnia 22.01.2015 r., które na podstawie art. 8a i 8b upoważnia Zastępcę Kierownika do całości działań wobec dłużników alimentacyjnych, drugie zaś, tj. zarządzenie nr 83/2019 z dnia 4.10.2019 r., w którym Wójt Gminy Komprachcice, powołując się na art. 8a, art. 8b oraz art. 12 ust. 2 ustawy upoważniła zastępcę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach do podejmowania działań zarówno wobec dłużników alimentacyjnych jak i prowadzenia

postępowania

w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także przekazywania informacji gospodarczej do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Wójt Gminy Komprachcice, na podstawie art. 8b i art. 12 ust. 2 ustawy upoważnił do podejmowania działań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów jeszcze dwóch innych pracowników Ośrodka (zarządzenie nr 169.2020 z dnia 3.09.2020 r. oraz zarządzenie nr 262.2021 z dnia 24.06.2021 r.).

Uwzględniając powyższe, nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach, świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 1.209,00 zł.

W 1 kontrolowanej sprawie stwierdzono sytuację, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekroczył kwotę o której mowa w art. 9 ust. 2 ustawy, w związku z czym zastosowano zasadę określoną w art. 9 ust. 2a ustawy.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej. Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572)². W podstawach prawnych decyzji przywoływano art. 14 i 107 k.p.a. a także przepisy ustawy, ale nie zawsze precyzyjnie. Tytułem przykładu, w decyzji nr GOPS.503.12.FA.2023 z dnia 3 listopada 2023 r. nie przytoczono art. 9 ust. 2a, który stanowił podstawę określenia wysokości przyznanego świadczenia. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1467) przytoczono w całości, bez rozbicia na poszczególne jednostki redakcyjne - a nie sposób przyjąć, że wszystkie znajdują zastosowanie w danej sprawie. Ponadto przywołane rozporządzenie nie obowiązywało już w momencie wydawania tych decyzji, ponieważ na podstawie art. 22 ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie niektórych ustaw związanych ze świadczeniami na rzecz rodziny (Dz. U. poz. 1162) straciło moc z dniem wejścia w życie rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. 2023 r. poz. 1341).

² Zwaną dalej k.p.a.

Podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego - wraz z powołaniem źródeł jego publikacji. Ma to swoje odzwierciedlenie w orzecznictwie sądowno-administracyjnym (m. in.: wyroki NSA z 8 kwietnia 1999 r., III SA 8192/98, z dnia 10 października 2007 r., sygn. II GSK 177/07). Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty lub paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu (por. tezę drugą wyroku NSA z 24 kwietnia 1983 r., II SA 20/83, ONSA 1983/1, poz. 36). Brak wskazania, który z ustępów czy punktów danego przepisu znajduje w danej sprawie zastosowanie narusza ten wymóg. Za nieprawidłowe uznaje się także powołanie w decyzji administracyjnej jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania określonego przepisu, bowiem nie może to być uznane za określenie podstawy prawnej podjętej decyzji. Nie jest wymagane przez komentowany przepis przytoczenie w decyzji wszystkich przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę do wydania decyzji. Te przepisy, których zastosowanie jest oczywiste i bezsporne, nie wymagają przytoczenia (teza trzecia wyroku NSA z 8 maja 1997 r., I SA/Gd 10/96).

Należy również wskazać, że wydanie decyzji administracyjnej bez wskazania lub błędnego wskazania podstawy prawnej jej wydania nie może być utożsamiane z wydaniem decyzji bez podstawy prawnej. Wydanie aktu administracyjnego bez podstawy prawnej nie zachodzi bowiem, gdy w decyzji nie powołano podstawy prawnej albo powołano ją błędnie, gdyż istotne jest rzeczywiste istnienie tej podstawy.

Organ niewłaściwie formułował rozstrzygnięcia decyzji, zawierając w nich, po informacji o przyznaniu prawa do świadczeń, postanowienie o treści: „prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego na okres od 1.09.2023 r. do 30.09.2024 r. przysługuje z zastrzeżeniem złożenia przez stronę w tutejszym organie w terminie do 10.09.2024 r. zaświadczenia ze szkoły lub oświadczenia o kontynuowaniu przez ww. osobę uprawnioną nauki w roku szkolnym 2024/2025”, co powinno stanowić treść pouczenia lub uzasadnienia decyzji, zwłaszcza, że powyższą treść umieszczano również w rozstrzygnięciach decyzji, których beneficjentem były osoby poniżej 18 roku życia, a więc ich prawo do świadczeń nie było uzależnione od kontynuowania nauki (przykładowo decyzja nr GOPS.530.10.FA.2023).

Niewłaściwie sformułowano również rozstrzygnięcie w decyzji podjętej w oparciu o art. 9 ust. 2a ustawy (decyzja nr GOPS.503.12.FA.2023), tj. w przypadku, gdy dochód rodziny przekroczył kwotę o której mowa w art. 9 ust. 2 ustawy, umieszczając w sentencji informację, która powinna stanowić część uzasadnienia decyzji. Ponadto umieszczono w niej również zapis „Przyznana łączna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynosi 401,68 zł (art. 10 Ustawy)”, gdzie przytoczony art. 10 ustawy jest nieadekwatny do opisanej sytuacji i nie znajduje zastosowania w sprawie.

Rozstrzygnięcie (zwane także osnową lub sentencją decyzji) powinno być sformułowane jasno i precyzyjnie, tak aby było zrozumiałe dla stron bez konieczności zapoznawania się z uzasadnieniem (które organ I instancji również formułował wadliwie, o czym mowa dalej). Decyzja organu rozstrzygająca w zakresie świadczeń, powinna uprawnienia lub brak uprawnień wyrażać precyzyjnie, bez niedomówień i możliwości różnej interpretacji. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 10 stycznia 2017 r sygn. akt. II OSK 910/15 stwierdził, że rozstrzygnięcie jest jednym z najważniejszych, immanentnych składników decyzji (postanowienia) i nie jest możliwe zastąpienie go uzasadnieniem decyzji.

W poddanych kontroli postępowaniach, zgodnie z art. 107 § 3 k.p.a. decyzje zawierały uzasadnienia faktyczne i prawne. Niemniej uzasadnienie faktyczne, we wszystkich skontrolowanych decyzjach jest lakoniczne, bowiem organ nie wskazał wszystkich dowodów, na podstawie których uznał określone fakty za udowodnione. Tytułem przykładu, przywołał w ich treści tylko zaświadczenie o bezskuteczności egzekucji i wysokość dochodu, natomiast nie wskazał dowodów, na podstawie których ustalał dochód rodziny, ani nawet wyroku zasądzającego alimenty. Zgodnie z art. 75

§ 1 k.p.a. dowodem w postępowaniu administracyjnym jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy a nie jest sprzeczne z prawem, w szczególności dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Ujęty w art. 107 § 3 k.p.a. obowiązek wskazania w uzasadnieniu decyzji administracyjnej dowodów, na których oparł się organ przy ustalaniu stanu faktycznego jest przejawem realizacji wyrażonej w art. 11 k.p.a. zasady przekonywania oraz ujętej w art. 8 k.p.a. zasadzie pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa oraz świadomości i kultury prawnej obywateli. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 października 2021 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I GSK 503/21 organ administracji publicznej powinien

zająć stanowisko wobec całego materiału zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe.

Uzasadnienia prawne decyzji nie budzą natomiast zastrzeżeń, ponieważ przytaczano w nich treść najważniejszych przepisów znajdujących zastosowanie w danych sprawach.

Sporządzenie uzasadnienia decyzji odpowiadającego wymogom określonym w art. 107 § 3 k.p.a. stanowi realizację w postępowaniu administracyjnym zasady przekonywania, określonej w art. 11 k.p.a. Stosownie do tej zasady, organ administracji publicznej obowiązany jest do wyjaśnienia stronie zasadności przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy. Elementem decydującym o przekonaniu strony co do trafności podjętego rozstrzygnięcia jest właśnie uzasadnienie. Natomiast zasada przekonywania nie zostanie zrealizowana, gdy organ pominie milczeniem niektóre aspekty sprawy lub nie odniesie się do okoliczności istotnych dla danej sprawy. Wyrażona w art. 11 k.p.a. zasada przekonywania jest bardzo silnie związana z zawartą w art. 8 k.p.a. zasadą ogólną pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa. Prawidłowe uzasadnienie decyzji administracyjnej ma więc nie tylko znaczenie prawne, lecz także wychowawcze, bowiem pogłębia zaufanie uczestników postępowania do organów państwa, w tym przypadku – do organów administracji publicznej. Motywy decyzji powinny odzwierciedlać rację decyzyjną i wyjaśniać tok rozumowań prowadzących do zastosowania konkretnego przepisu prawa materialnego do rzeczywistej sytuacji faktycznej. Motywy decyzji powinny być tak ujęte, aby strona mogła zrozumieć i w miarę możliwości zaakceptować zasadność przesłanek faktycznych i prawnych, którymi kierował się organ przy załatwianiu sprawy.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach osoby, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość świadczeń oraz okres, na który je przyznawano nie budzą zastrzeżeń.

W poddanych kontroli sprawach stwierdzono brak metryki w aktach spraw, co stanowi naruszenie wymogów określonych art. 66a § 1 k.p.a. Zostały one jednak uzupełnione jeszcze w trakcie trwania czynności kontrolnych.

Uwzględniając powyższe wnosi się zastrzeżenia w opisanym zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz, o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

Ośrodek, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom.

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano na okres świadczeniowy, tj. od dnia 1 października 2023 do dnia 30 września 2024 r., w związku ze złożeniem wniosków w okresie od 1 lipca 2023 r. do dnia 31 października 2024 r.. We wszystkich poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

W trakcie kontroli poddano weryfikacji dokumentację wszystkich tj. 12 dłużników alimentacyjnych, która dotyczyła:

- 8 dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym wierzyciela jest Wójt Gminy Komprachcice, natomiast organem właściwym dłużnika alimentacyjnego jest organ innej gminy;
- 2 dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Wójt Gminy Komprachcice, natomiast organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy;
- 2 dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika a jednocześnie organem właściwym wierzyciela jest Wójt Gminy Komprachcice.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, że:

- 1) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. W 4 sprawach, w których organem właściwym dłużnika był Wójt Gminy Komprachcice, dłużnik został wezwany do stawienia w Ośrodku w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. W 2 przypadkach dłużnik nie podjął wezwania (przesyłka była dwukrotnie awizowana, po czym nastąpił skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.), ale tylko w jednym przypadku dłużnik stawił się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostało również od niego odebrane oświadczenie majątkowe. W 2 sprawach 15 kwietnia 2023 r. ponowiono wezwanie dłużnika na wywiad alimentacyjny niemniej, na dzień kontroli w aktach sprawy nie było jeszcze potwierdzenia odbioru przesyłki przez dłużnika (wysłane 9 dni przed rozpoczęciem kontroli);
- 2) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadu alimentacyjnego oraz w oświadczeniu majątkowym dłużnika;

- 3) w 3 sprawach, w których Wójt Gminy Komprachcice był organem dłużnika, nie wszczynano postępowań w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ wydane w poprzednich latach decyzje w tym przedmiocie pozostawały w mocy;
- 4) w 1 sprawie (sygnatura akt GOPS.22.FA.795.2023) dłużnik od 3 lat nie podejmował korespondencji, uniemożliwiając tym samym podejmowanie dalszych działań w sprawie. W tym okresie działania organu właściwego dłużnika ograniczyły się właściwie do przekazywania komornikowi informacji o zadłużeniu oraz powielanego co roku wniosku o przyłączenie do egzekucji. Z zaświadczenia o bezskutecznej egzekucji wynika, że adres zamieszkania dłużnika jest zgodny z adresem na który Ośrodek kierował korespondencję, a więc należy uznać, iż wystąpiły przesłanki uprawniające organ do wszczęcia postępowania dotyczącego uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy, **mimo to, organ nie podjął działań w przedmiotowym zakresie;**
- 5) w 1 sprawie, na prośbę dłużnika względem którego decyzja o uchylaniu się od zobowiązań pozostawała w mocy po wypełnieniu przez niego wywiadu alimentacyjnego, złożeniu oświadczenia majątkowo oraz oświadczenia o chęci aktywizacji zawodowej a także spełnieniu warunków o których mowa w art. 5 ust. 6 pkt. 1 ustawy, organ właściwy dłużnika skierował do starosty wniosek o uchylenie decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy (starosta przychylił się do wniosku i 29 marca dłużnik podjął pracę);
- 6) w każdej ze spraw na podstawie art. 6 ustawy informowano organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach;
- 7) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany, oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;

- 8) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy;
- 9) zgodnie z art. 3 ust. 5 pkt. 2 ustawy organ właściwy wierzyciela występował z wnioskiem do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, niemniej przedmiotowe informacje przekazywano opieszale (w 2 sprawach dopiero 15 kwietnia 2024 r. mimo, że informacja do dłużnika o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego wysłano 7 listopada 2023 r.);
- 10) w każdym przypadku, gdy organy ścigania zwracały się o udzielenie informacji dotyczących postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, organ właściwy niezwłocznie przekazywał niezbędne dane.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach Oświadcza, że w przypadku powstania zaległości wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy za okres dłuższy niż 6 miesięcy przekazywała do Biura Informacji Gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego zawsze po wypłacie świadczeń wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Natomiast stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Komprachcice z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej na dzień 24 kwietnia 2024 r. wynosił **1.719.599,60 zł.**

Kwoty wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych należności z tytułu zadłużenia z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej w poszczególnych okresach wynosiły:

Rok 2023

Łącznie - 61.159,79, w tym:

Z tytułu funduszu alimentacyjnego (łącznie 61.159,79 zł):

- 18.024,56 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 12.016,35 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 31.118,88 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Okres od 1 stycznia 2024 r. do 24 kwietnia 2024 r.

Łącznie - 17.739,36 zł, w tym:

Z tytułu funduszu alimentacyjnego (łącznie 17.739,36 zł):

- 7.041,74 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 4.694,47 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 6.003,15 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Zarówno w roku 2023, jak i w roku 2024 kwota wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych należności z tytułu zaliczki alimentacyjnej wyniosła 0,00 zł.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono oraz oświadczenia Kierownika Ośrodka, że Wójt Gminy Komprachcice wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku, przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach oświadczył, że Gmina Komprachcice ujmuje 40% należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych w planie finansowym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w rozliczeniu 85219 w celu partycypowania w kosztach realizacji zadań wynikających z ustawy. Środki są przekazywane na konto Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej po zwiększeniu planu finansowego.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. **Uchybienia** polegające na:
 - 1) powoływania w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów bez wskazania paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych, jak również powoływania przepisów, które nie obowiązywały w dacie wydawania decyzji, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;
2. **Nieprawidłowości** polegające na:
 - 1) uzasadnieniu decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów wskazanych w art. 107 § 3 k.p.a.;
 - 2) nieprecyzyjnym formułowaniu rozstrzygnięć decyzji administracyjnych, a w przypadku, o których mowa w art. 9 ust. 2a i 2b ustawy również przywołania przepisu, który nie miał zastosowania w sprawie;
 - 3) niepodjęciu względem dłużnika alimentacyjnego działań określonych w art. 5 ust. 3 ustawy w sprawie o sygn. akt GOPS.22.FA.795.2023.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem Kierownik Ośrodka nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osoby prowadzące postępowania w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmujących działania wobec dłużników alimentacyjnych.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Jednostka kontrolowana nie wniosła zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Kierownika GOPS w Komprachcicach nad zadaniami realizowanymi przez pracowników jednostki;

- 2) wydawanie decyzji administracyjnych i prowadzenie postępowań zgodnie z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
 - 3) podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych zgodnie z wymogami jakie nakłada na organ właściwy ustawa.
- VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.**
- VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.**

Z up. Wojewody Opolskiego

**Małgorzata Krajewska
Zastępca Dyrektora
Wydział Polityki Społecznej**